

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХОРАИ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХОРАИ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958

МАЙ

6

ВТОРНИК

№ 89 (4059)

Өртөө 20 коп.

Бо чылдын Май бири-биле холбаштыр Совет Эвилелинге, улус демократиязының чурттарынга, капиталистиг-даа чурттарга болгулаан ажилчы чоннарның митингилери болгаш чыскаалдары болза, делегейниң ажилчы чоннарының чаңгыс эп-сеткилдиниң күштелип турарын, оларның тайбың дээш демиселге шитпирлини көргүскен.

Агитаторларның чугула сорулгалары

Часкы тарылганың чедикшииниң болурун ховуларда ажилдап турар кижилер—колхозчулар, механизаторлар болгаш совхозтарның ажилчынары шитпирээт. Ычангаш бо үеде көдө партия организациаларының, оларның агитаторларының кол ичкөөнгей хову бригадаларына организастыг болгаш политиктиг ажилды чорударынче, ховула ажилдап турар кижилерниң культурун негелде-херетелдерин хандырырыңче уланган турар ужураут. Ам көдө ажилчыныҥ ажил-ишчилериниң улуг кезин ховуларда, бедик дүжүттү чедип атыр дээш демиселди мурнуку дурдунда турар үеде бригадаларның ховуларда одаг туралгалары масса-политиктиг болгаш культура-чырымдышкын ажилының төвү болган турар. Эң дээр агитаторлар, пропагандистер, культура-чырымдышкын ажилдагычлары ааза ажилдап ужураут.

Партия райкомнары хову бригадаларына ажилдап агитаторларның шийлип алган болгаш бодымдаан. СЭКП Чөөн-Хемчик болгаш Бай-Тайга райкомнары часкы хову ажилдары эгелдериниң мурнуда агитаторларның сургаалдамыг чөвүлө хурадаларын чер-черге бөлүктөр аайы-биле өрттиргилеэн. Ол семинарлар чер ажилының бедик культураны дөң, часкы тарылганы 8—10 ажил хүнеринде өрттирери дээш демиселге тараажыларны мобилизастар деп дозунгуну ааза-биле өрткелээт.

Чөөн-Хемчик районнуң «Октябрь 30 чымы», Ленин аттыг көдө ажил-агый артельдериниң партия организациалары колхозчуларның болгаш механизаторларның ортузуна политикактиг болгаш культура-масса-политиктиг ажилды күштелдиреринче улуг ичкөөнгей салган. Хову турлаанда багынчылар болгаш тускай трактор вагончиктеринде өкөр библиотечкаларын тургускан, чаа солуннарын, журналдарын үргүлү чедирип берип турар. Көкөр кинону, район төвүнү культуризациянык бот-тымынгыр уран-чүд бөлүмүнүң концерттерин көргүзүп турар. Ычангаш ол колхозтарның партия организациаларының организастыг болгаш масса-политиктиг ажилды бедик дүжүт дээш баштайгы чедикшиинерин чедип атыр тазым-биле колхозчуларга болгаш механизаторларга дуулаан. «Октябрь 30 чымы», Ленин аттыг көдө ажил-агый артельдери тараа культурааларының тарылганы апрель 27-де пайдан амыр күөскөткөнөр.

Ындыг болза-даа Улуг-Хем, Чаа-Тад, Таңды, Барыин-Хемчик районнарының МТС-териниң чамдык трактор бригадаларының, колхозтарның хову бригадаларының хей-хей одаг туралгаларында масса-политиктиг ажилды чогууру-биле тургусунаа, агитаторларның үнү дындалыс, ховуларның ажил-ишчилериниң негелде херетелдерин хандырап ху-гайында сагыш салымшыкыны дыка кошкыа болуп турар.

Механизаторларның, колхозчулардың ортузуна политикактиг ажилды бедик шынарлы, оод дээштиг калбарышыкыны агитатор-пропагандист кадрлардан улуг хамзааржыр. Ычангаш политиктиг агитация

ажылының бүгү-ле янзы-бүрү хевирлерин болгаш аргаларын өң эки ажилдаары, социалистиг чарыштың түнелини калбаа-биле чырыдын көргүзери партия организациаларының чугула сорулгаларының бирээзи болур.

Хову туралгаларын көрүштүт кылдыр дерип шимээр чорук агитатор-лун база бир чугула сорулгалы. Чамдык партия организациалары колхозтарның, совхозтарның, МТС-териниң контораларын кыстап, шимээр, хову бригадаларына сагыш салбайн турар. Баскы агитация—массапарың иденкейжидериниң дээштиг чөпкөктериниң бирээзи. Ычангаш дозунгулар, плакаттар, кыйгырыглар ааза-ла нинти өвөс, харын тодаргай, оперативтиг, дээш, тараажыларның ажилдап, дыштаналп турар черлеринге астымаган турары чугула.

Бригада бүгүт, ында кызыл булуң бүгүт чаа солуннар-биле, журналдар-биле хандырылган, ааза өкөр библиотечкалар, стол оюнары бар турары, дайынчы хуудустары, чаа солунуң доктаамал үндүрүп, социалистиг чарыштың көргүзүп салбырларынга мурнакчыларын үргүлү кирип турары эргежок чугула.

Мурнакчы трактористерниң ажилының дуржулгазын солчурун организастар, хостуг шактарда айтырч, харымаар кезежелерин чорудуп, ааза көлөк дарагы, МТС директору, партия организациаларының секретары азы бригадир механизаторларын чогуурап турары айтырылгалары харымаар берип, хову ажилдарының чоруп турарын таныштырып турары чугула.

Колхоз тургузуун улам ыдай көгүзүр болгаш МТС-терин аде организастар дугайында Хоойлуну болгаш СЭКП ТК-ның февраль Пленумунуң шийтиштерин колхозчуларга, совхозтар болгаш МТС-тер ажилдагычларына хандыр тайылбырлап таныштырып агитатор бүгүтүң ажилына төп черин эгелээр турар ужураут. Агитаторлар боттарынык илеткелдеринге, лекцияларынга, беседаларына көдө ажил-агый бодурулганын улам ыдай шыгыны көдүрүп тазым-биле партиянык ажилды кылган кемчелерин төөгүлү болгаш правитивтиг ужуру-дузанын механизатор, колхозчу бүгүтүң медресинге чедирер, часкы тарылганы организастыг болгаш бедик шынарлыг чорудары көдөниң ажил-ишчилериниң мурнука партиянык салганы амыдыралык чугула сорулгалары чедикшииниң боттандырыныга ылай бээр деп чүвени оларга тайылбырлаар керек.

Бо час—бедик агротехниканы негеп турар. Агитатор хову ажилдарының чоругаларына болгаш бедик шынарлыга бүгү-ле аргалары-биле сабыдар чедирер ужураут. Бо чылдың бедик чазаг дүжүдүңү салым амгы тарылганың бедик темпидери болгаш эки шынары шитпирээр деп чүвени билер керек.

Часкы тарылга ажилында бригадаларың одаг-туралгаларын масса-политиктиг ажилды төвү болурун, колхозчуларның болгаш механизаторларның ортузуна партиянык-политиктиг болгаш культура-масса-политиктиг ажилды калбарышыкынар!

Май бирни бүгү чурт бедик көдүрлүүшкүнүг байырлаан Балтикадан Оожум океан чедир

ОБЛАСКА ЧӨӨН-ХЕМЧИК

Бистиң социалистиг Ала-чуртувус Май бирни байырладыг болгаш өөрүшкүлүг демгелгелен. Балтий далайдан Оожум океанга чедир чурттун кайгамчытыг делемнери байырладыг өңгүр кылдыр шиметтинген турган.

Улуг Октябрьниң өскөсөн чери — Ленинниң хоорайн чарам көрүштүт шиметтинген. Кайда-даа өдүм чок Ленинниң портреттери, кызыл туктар. Революстуг улуг болушкуннарының херечин—Орду шөлү Май бирде өвөс көрүштүт турган. Шөгө шериг парадның соода-ажилчы чоннарының чыскаалы эгелгелен. Дөрт орденгерлг Киров заводунуң колонналарың янларден анын чыскаашымы-биле уткаан. Ленинниң хоорайнык өскөдө бодурулгелериниң коллективтери күш-ажылы тилгелдериниң рапорттары-биле ол төөгүлүг шөлдө өрттүп турган.

Ленинградчыларның байырламыга Кызыл Тук орденниң Балтика-ны дайынчы корабльдери киришкен.

Совет Ураинаның наймсалы кайгамчытыг чарам көстүп, тарымал мыштарын чымчак ногаарып келген үнүштери чидинейлип тургулаан. Бажынарның кудумчуларже талааларында улуг Ленинниң портреттери, Коммунист партиянык болгаш Совет чазалтың улугтургучуларынның портреттери, СЭКП ТК-ның Май бирге Кызыл-гызлары, партиянык XX съездиниң шийтиштерин боттандырап дээш украин улустун эрес-мадырлыг демиселни көргүзүп турар чурдуктар. Эртегиңиң 10 шакта шериг парад эгелгелен. Шериг училищелериниң офицерлери болгаш курсантылары, суворовчулар деска чарам чыскаал-биле өрткөн, янзы-бүрү хемчээлгид гардейжи минометтер, үгер-боолар өрттүп турган. Шериг парад доозулган. Аңгүтүрүлөр ындаалып, чүс-чүс тузтар келдөөнөйлип келген. Делег Клеветик кудумчуже оод чоогунда кудумчулардан чыскаалганының колонналары даяаан суг дег агылы-биле кирип турган. Социалистиг далайың ажилчы чоннарынга, тайбың, демократия болгаш социализм дээш демиселди турар бүгү улустарга алы-думаның байырын чедирген өскөр чыскаалганының кырынга диниреп турган. Киевтиң

ажылчы чоннарының ол чыскаалы каш шактарда үргүлүчүлөөн.

Минскиниң кудумчуларына Май бирни байырладыг сур-үштүт, көдүрлүүшкүнүг эгелгелен. Шериг парадның соода хоорайнык Топ шөлүн чыскаалганының колонналары болган. Байырың марш-биле трактор тудугчулары болгаш автомобиль тудугчулары, пест-таавычылар болгаш илк дараакчылары, өртемдөөр болгаш студентлери чыскаалып өрткөн. Күш-ажылчы тилгелдер дугайында рапорттары бодурулгелер коллективтери көдүрүп алган чораннар. Республиканык ажилчы чоннары Белорус ССР-ниң 40 чыл өвгө белекел-биле холбашкан патриоттук улуг көдүрлүүшкүнүг байдымыда Май бирни байырлаан.

Ташкенттиң кудумчуларының четки берген ногаан үнүштери-биле май бирни чыскаалыга үнүштерин байырлаага кеткен өңгүр хестери, шимелдери демежелер каттышкан. Ол чыскаал Туркестанниң шериг округуну шериглериниң парадның соода болган. Парадты болгаш Ташкенттиң ажилчы чоннарының чыскаалы бир дугаарында телевидение-биле ламчыткан.

Ногаан үнүштерин кеттинген Алма-Атаның кудумчулары биле Май бири чыкып хунуң баштайгы херечидери-биле калы куттузун эгелгелен. Республиканык элономиканың болгаш культураның чечектешииниң дугайың хоорайнык чазастаан дозунгулар, шимелдери чугаалап турар. Шериг парадның соода республиканың ажилчы чоннарының чыскаалы болган.

Мтадымыда даянып кырында Грузиянык наймсалынык нинти хеври адышта мышкы көстүп келди. Хоорайнык чарам проспекти-биле болгаш кудумчулары-биле кижилер чыкып элек сугнуң агымы мышкы чыскаалып өрттүп турган. Республиканык чазастаан бажынының чымылы ишчилерин бодурулганы мурнакчылары, партиянык хоочун кезигүштери, революстуг шимчөөшкөниг киришкел хоочуннар, культураның ажилдагычлары болган. Чанчыл болу бергелниң дозугар чыскаалың колонналарының мурнука Ленин районуң заводтарының болгаш фабрикаларының коллективтери чоруп тур-

ган. Ол район Совет өрге-чагырга-нык чылдарында Тбилиснияң улуг улустураут району болу берген.

Совет Азербайджаның наймсалы Баку май бирниң өртегинде часкы ааза хунуң херел-биле өңгүр апарган турган. Коммунист партиянык Топ Комитетиниң Кызыл-гызларының чалбыштыг өскө-терин бажың кызыл дозунгулар хоорайнык чер бүгүтүн оңа ший-ки кирген. Далай чанында В. И. Ленин аттыг шөл — бакучуларның байырың чыскаалдар өрттүрер чери ол. Хоорайнык ажилчы чоннары чыскаалы мурнукагымы мышкы ааза-ла Бакунуң нефти-чилериниң төлөөлөчүлери ажил-кан.

Литваның хоочун наймсалы Вильнюс Май бирниң байырлаан улуг көдүрлүүшкүнү-биле уткаан. Вильнюс гарнизонунуң шериг парады ааза болган. Оон соода хоорайнык төп шөлүн чыскаалганыңар болган. Литва улустун тайбыңче чалымын чок чүтүлүтүн, улустарың найырларың бажылаар күрөк орутууну Май бирниң байырла-нык көргүскөн.

Совет Молдавиянык наймсалы Бишеневка Май бирниң байырла-дыг өрткөн калы сергек турган. Хоорайнык кудумчулары кызыл айыраң кылдыр шиметтинген. Ажилчы чоннарының чыскаалы Тил-делге шөлүнче шуужу чоруп турган. Шериг парадның соода хоорайнык ажилчы чоннарының чыскаалы ааза болган.

Май бирниң хунуң даяның азы ригаачылары өрткөн: ааза хунуң чыкып херел хоорайнык кудумчулары, шөлдерин болгаш партиянык чиргичинендиришкен. Чүс-чүс мун кижилер өрткөн эгелгелен-ле Комсомольск эрикче үнүп келген. Ааза Рига гарнизонунуң шериглериниң Май биринге хол-баштырган парады болгаш ажилчы чоннарының чыскаалы болган. Май бирниң байырлаан латви улустун Коммунист партияны болгаш Совет чазалты дозаның сыйры каттышканын тодаргай көргүзүп болган.

Кыргыс ССР-ниң наймсалы Фрунзе сыйры үнүштүг чалгай чыгыш саз мышкы көстүр. Частың болгаш күш-ажылды байырламы эгелгелен. Күш-культурачуларын, ааза аймактарың чыскаалы-биле,

оурутуларында — бедик даглар стү-вурлерин үнерлер, парашютистер, атлеттер, авиомодельчилер. Ажилчы чоннарың чыскаалы хоорайнык мурнакчы бодурулгелериниң колонналары ажилткан.

Таджикистанниң наймсалы Сталинабад мөңгүвендир агарыл кыланаан баштарың дагларын бетиңде кайгамчытыг часка бүргө-дип алган көстүп турар. Оон кудумчуларын болгаш шөлдерин чыскаалганының колонналары болган. Хоорайнык ажилчы чоннарың байырың чыскаалыга чүс-мун ажим киж киришкен.

Ереванга ажилчы чоннарың чыскаалы аас-кежиктиг бичип уруулар, пионерлер, шөлөчүлөр, тускай болгаш техниктиг өөрдилге черлериниң сургуулары ажилткан.

Хоорайнык машина тудушкунунуң, химия, электротехниктиг, чипк, аш-чөм улустурунун коллективтери Май бирниң чыскаалыга күш-ажылчы тилгелдериниң дугайында рапорттарыг үнөн.

Ашхабадтың ногаан алдөлөрүн болгаш кудумчуларын кызыл туктар чалбыштыгып турар мышкы кылдыр көзүлдүрүп турган. Эртегиңиң 10 шакта ааза Ашхабадтың гарнизонунуң шериглериниң парады эгелгелен. Оон соода делег про-сект-биле чыскаалганының колонналары өрткөн.

Эстониянык наймсалы Таллинниң ажилчы чоннары өрткөн өрте кудумчуларга үнүлөп келгилгелен. Шериг парад доозулган соода Тилгелге шөлүнче мун-мун чыскаалганын үнүп келген.

Социалистиг Ала-чурттун бүгү хоорайларың байырладың чыскаалдары болгулаан.

Өдүм чок Ленинниң партиянык дозгалдыр совет ишчилерин сыйры каттышканымыкыны, оларның тайбың дээш, бистиң чуртувуска коммунист ниятледини тургузуушкуну дээш демиселге күтөл соруктуун бүгү делегейге ол чыскаалдар көргүскөн.

Май 1-ниң кезежинде Москвага, эвилдешкен республикаларның наймсалдарыңа болгаш мадыр хоорайлар—Ленинградка, Сталин-градка, Севастопольга болгаш Одессага артиллериянык байырың салуун кылтылаан.

(СЭТА).

„Барлык“ совхозта часкы тарылга

„Барлык“ совхозта часкы тарылга организастыг чоруп турар. Сөзгү хүнерге чедир 1260 гектар черини шыгың басырып илтиргөөн. 205 гектар черин тискалаан болгаш 215 гектарны чаштырган, 237 га черин айдарган. Тракторист Солунам «С-80» деп трактор-биле хүнде 11 гектарны айдарар турган, үш хүн иштинде 39 гектарны, Кеймер-оол «ДТ-54» трактор-биле хүнде 35 гектарны тискалаар турган, үш хүнде 185 гектарны, Мадар-оол шык басыра-рының норманын хүн-бүрү 200 хуу күөсөдип келген. Тараа культурааларын чаштыра-

рының баштайгы хүнүнде беш агрегаттар ажилдап кирген. Ажил-дың баштайгы хүнүнде-ле совхоз-туң мурнакчы трактористи Кая-оол «ДТ-54» деп трактор-биле 30 гектарны орунуга 62 гектарны чаштырып, есе агрегаттарны ашкан. Мадар-оолдуң агрегаты база багай өвөс ажилдап, баштайгы ийи хүн-де 50—55 гектарны чаштырган. — Ажилдап кирген агрегаттарыныстың ажилгыры өрткөн чылдарга бодарга каш катан эки-дир. Ол чорук бистиң механизаторларыныстың кышкы селгелеге эки ажилдааның түнели болур. Тараа культурааларын чажып тары-

рың чүгө 7 ажил хүнүнде доозуп алырының арзамы басте бар—деп Кая-оол чугаалаан.

Ажил хайымшыкының чоруп тура-даа, механизаторларын ортузуна партиянык-политиктиг ажил кончук кошкы тургустунган. Тарылга эгелгелен бээр агитхуудус чаңгыс-даа катан үнөөс. Көргүзүт, хүндүлө салбырларында механизаторларның көргүзүлгелерин биживей турар.

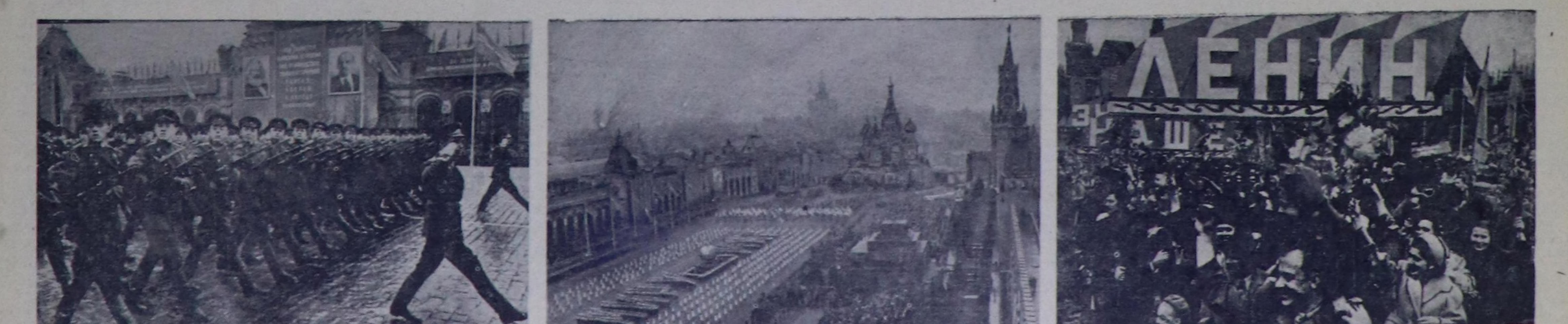
Бесед, солун, лекция жомтула-зы чорбайн турар. Партия органи-зациянык секретары өш Эртине хову турлаанда партиянык-политик-

тиг ажилды ам-даа таарыштыр тур-гусулаан.

Совхоз үр үнүң иштинде туруп келген хризиде-ле хову турлаан-да чунар бажың чок. Камталал кара шили механизаторларга ылаң-гыя хаттыг хүнерде өң чугула. Совхозтуң директору өш Түгөр «Кызылдан камталал кара шили келир» деп азаашкыны кылып ту-чорар. Ол дээрге бо часкы ажилдың үезинде ажилдагынык чүе-дир.

С. НОМБУЙ-ООЛ.

«Шынның» корреспондентиза.

1958 чылдын Май Бирни Москвага байырлааны. Соодай тазалыкдан өң тазалыкче 1. Кызыл Шөгө Москва гарнизонунуң парады. 2. Күш-культурачулар. 3. Мо- скваның ажилчы чоннарының төлөөлөчүлериң чыскаалы.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Малчынар ортузунга масса-политиктиг ажил чок

Эрэн районун «Чаа орук» көздө ажил-агый артелинин 40—50 хире өсө...

Чедирип келгеш, суурнуң чурттакчыларына тарадып берип турар боордан башка...

Даг экспедициянын төп автобазасынын чолаачысы В. Д. Медведев «ЗИС-150» деп машинаны камың эдилээр болгаш...

Электростанция тудуунга экскурсия

СЭКП Кызыл хооркомунун чанында экономика школаның ийги курууунун даянакчылары...

чоруп турарын тудуу ажилының прорабы эш А. Номерков биске тапшытырган.

Намбаа-биле пропагандалап турар

Колхоз тургузуун улам ийни хөгжүдөр болгаш МТС-терия эде организастаар дугайында...

помиякты күчү-шымдаан күш-ажалымы-биле быжыгалаалар. Бодумун кадарып турар...

Экскурсияларын дерилгелер өптөөр ажалдык прорабы эш Антипов ийни-биле худалдап алгаш...

Станцияның тудуун болгаш дерилгелер өптөгөзүн бо чымыл доозары планда көрдүнгөн.

Хову турлаанда масса-политиктиг ажилдар

Барын-Хемчик районун «Большевик» колхозунда партия организастаа (секретары эш Семьяков) ховунун ажил-ишчилеринин ортузунга...

колхозчуларның күш-ажалы чедирип келгеш, суурнуң чурттакчыларына тарадып берип турар боордан башка...

Он ийни станцияның бажынының иштинде көтедарып, хөй яны суг, бус шоргаларын, турбиналарын өптөп тургузуу турарын...

Эш Мөңгө-Байрның эвезову бо чылым 500 хой кирер кажааны, дарганаар болгаш чазанылга мастерскаясы база чунар бажынын тудуу...

ДОПЧУЗУ-БИЛЕ

Бли-Хем районун «СЭКП XX съездин» колхозунун баштаар чери, колхозта партия организастаа кадрларын ажилга таарыштыр тургузар талазы-биле ажил чорутулам келген.

чаргаш, 12000 рубльди шыгчидип берген. Шая-даа механизастаттынмаан, артелин ашка-хөргөзил-даа эгиттинген. Негелде кылдыга, кылап бээр деп азааап, күтүсөдип бербейн турар.

КОМСОМОЛ ОРГАНИЗАЦИЯЗЫНЫН АЖЫЛЫН ЭДЕ ТУРГУЗАР

Ол эртен «Межегей» совхозтун директору Валерий Степанович Борисовтун кабинетинде дыка-ла хөй ажилчынар чылап...

болгаш кырганнары хундулп көрбөс чорукту болдуруп турар. Оюн Көк-оол ээриик чораш хулган кем-херек үлгүлөткөш, комсомолдан үндүрткен, а Боржак Туран-оол чоогта чаа база-ла шак нидыг херек ужурунда хоругдала кирген.

Аңныыр чурумун шыңгыы сагыыр

Чер аннары болгаш куштары болза, курениң, тодаргайларга бүгү удустан социалистиг өңчүзү болур. Область азы край бүрүзүнүн чурт девискээринге аңныыр чурумун, оон хуусаалары ажалыч чоннар депутаттарынын Советтеринин тус-тус күүсөкчи комитеттери доктаадыр.

Устүндө айткан аңныыр чурум чок ёзу-бизе тутканын барымдаалаш, ук алыктары күртөнөң аңныыр инспекциязы хавырған. Аңныыр чурумун үрөөн кижилерге чогуур харысалгазын хүдээдир алаар.

Эртен күзүн областың чамдык районнарына эрте хар дүшкени-биле чергелештир өлик болгаш өске-даа аңнар шөлдөргө иштиктеп кирип келгенде чамдык аңчылар аңныыр чурумун каржызы-биле үрөп, автомашиналар-биле эликтерин сүрүп, массалык-биле өлүрүп турган.

Устүндө айткан бо бүгү фактылар болза, аңныыр чурумун чүгте ийи-чагыс кижилерин үрөп турары оо эвес, харын аңныыр чурумун каячар сагыш турарын хун-бүрүдө контроллар хүдээдиги ажалыч чоннар депутаттарынын районнар болгаш көдө Советтеринин аң камгалагыч көшкөк кичээңей салып келгенин херечилеп турар.

Малдың чаш төлүн хорамча чок камгалап алыр

Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачы» көздө ажил-агый артелинин малчынары көздө ажил-агыйның бүгү ажалдыкчыларына СЭКП ТК-нын болгаш ССР-ини Министрлер Чөвүлелинин Кыйгырынга харны кылдыр ниитинин мал ажилын улам ийни хөгжүдөр, оон продуктулууну белдир, малдын чаш төлүн менди камгалап алыр деп хүдээлелерин алган ажилдап турар.

төрүттүнгөн бызаларның 8,6 хуузу, хураганнарының 6,6 хуузу, хаван оолдарының 8 хуузу азырап, ажаалганың багыдан өлгөн.

Чаа магазин тудуу

Сут-Хөл районунга бо чылым «Ишкин» колхозтун суурнуга чаа уруг магазинин бажынын ажилга киирер. Амгы уде у магизинин тудуу дүггөн темп-биле чөрүп турар.

заңчылар магазин тудуун август айның 20-де доозар деп шийтирбээр.

СОВХОЗТА ПАРТИЯ ОРГАНИЗАЦИЯЗЫНЫН АЖЫЛЫН

Совхозта партия организастаа (секретары эш Г. М. Иванов) март айда болуңун ниити хурамынга ВЛКСМ комитетинин ажилының дугайын чутуаалашкан. Комсомол организастаанын ажалы мөөн сонгаар экижидер талазы-биле шийтирнн хүдөөп алза-да, а оон күтүсдөзини организастааынан байдал эскерилбөөн. Партия организастаанын комсомол организастаанын ажалы шак ыначар өрөңгей удуртуп турар.

ВЛКСМ-нин Танды райкому (секретарлары эштер М. Афанасьева, С. Эрэнтин) чаа организастаттыган «Межегей» совхозтун 47 кезижинеринг комсомол организастаанын ажалыне база-ла чогуур кичөөңей салбаан. Эш С. Эрэнтин совхозка ийи удаа чораш, а чүгте сан-түн чымып, комитеттин ажалычче ханнап кырып, аңаа буттуг дуза көргөсөңей чоруй барган.

СОВХОЗТА АНИЯКТАРЫНЫН СОЛУН КЕЖААРИП, КУАЛТУРА-МАССАЛЫК ОЮНАРЫ БОЛБАЙН ТУРАР.

«Межегей» совхозта партия организастаанын, ВЛКСМ-нин Танды райкому комсомол организастаанын ажалыне өдө тургузар талазы-биле буттуг кемчелерин чөөкү үениң иштинде азыр ужуртуг.

СОВЕТТЕР ДАРГАЛАРЫНЫҢ ДУРЖУЛГА СОЛЧУУШКУНУ

Соңгукчуларнын чагыгларын күүседир, колхоз бүдүрүлгезин көдүрөр

(Эрзин районунуң Нарын көдээ Советиниң даргазы К. Ч. Белчирниң илеткелинден)

Эрзин районунуң Нарын көдээ Советиниң оң күүсекчи комитетиниң «Ажылчы» чоннар депутаттарының Советтериниң ажыл-чорудулганын экижидер болгаш оларнын массалар-биле харылааларын күштедирер дугайында» СЭКП ТБ-ның секретариатынын доктаалын амдыралга боттандырып тургаш, Советтин ажыл-агый, организацик болгаш культура-амдырал ажыл-чорудулганын элден экижиткен.

Советтериниң организацик-массалык ажылында эң чутул болгаш улуг черин соңгукчуларнын чагыглары өзелер турар. Оларны күүседир—көдөр Советтериниң чүдүлүгү күчүлгезин болур.

Чер-чер Советтериниң соңгукчуларын үзүндө Нарын көдээ Советиниң соңгукчулары ажыл-агый болгаш культура тургузушкунунун айтырыгларынын талазы-биле дыка хай язы-бүрү чагыгларын кылганнар. Ол чагыгларын көдөр Советтин күүсөмү чыгып мөңгөш, оларны күүседир талазы-биле тодаргай хемчеглерин чогаатарга болгаш көдөр Советтин бирги сессиясына бадылаан.

Соңгукчуларнын чагыгларын арзында колхоз төвүнге чык клуб болгаш ортумак школа тудары, школа интернадын, школа чанынга күш-ажыл мастер-склазын организастаары, башкыларга ийн аал ишти чурттаар бажын тудуп бөрү, төртүр хой малга төлөвлөдүг кажалар тудары, колхозчуларнын бажынын радио-жуулары, колхоз төвүнге болгаш Ак-Безиң фермазынга чунар-бажын тудары, ветеринария уюстогунун бажынын тудары болгаш оон-даа өскө ажылдарын чорудары кирген.

Чагыгларын күүседиринче көдөр Советтин депутаттарын, активтерин калбаа-биле кириштирип, бугу хаматтыларнын киржилгезин мобилизастап келген болгаш чагыгларын күүседиринче күүсөмүнүң хуралдарына, сессияларга чугаалажын турган. Оон түннелинде, бердинге чагыгларын хай ирүүгүзү күүсеттинген болгаш чамдыктары ам-даа күүсеттинип үргүчүлөшкөн турар.

Колхозтун 300 олуттуг клубун эрткен чыдын сентябрьда тудуп дооскан, ажалга килерген болгаш өргөжөк чутула берген.

Кудумчу болгаш квартал комитеттериниң ажылын экижидер

(Шаан-Арыг хоорай Советиниң даргазы эш Т. К. Тулкинаның чугаазындан)

Бистин хоорайда 12 кудумчу комитеттер бар. Хоорайнын чеди кварталдарына ажыл чорудар хоорай чагайжылдыгынын комиссиясы тургустунган. Депутаттарын арзында эш Сидоров тоогаачыдылга талазы-биле ажылды харылап турар. Хоорайда коммунал ажыл-агыйнын тускай контролар база бар. Ол бүтү черлериниң ажылы хоорай Советин, оң күүсөмү үргүчү сонуурган, хоорай чагайжылдыгынын талазы-биле айтырыгларын күүсөм хуралдарына чугаалажын турар. Шинтирлериниң күүсөдизин организастаар талазы-биле ажылга кудумчу болгаш квартал комитеттери идеясын дүзүлөшкөн келген.

Сөөлү үдө хоорайда бүтү-ле чурттага бажынардыкы мый болгаш чечек тарымыр ажылдарын күштедирген бис. Эрткен чыдын чурттаачылар 2000 ажыл дос мыйты тарып олурган. Оларнын барык-ла шүптүзү өкчүгөн.

Чурттага бажынардыкы тудуларга калбарып турар. Эрткен чыдын 60 хире бажынардыкы чедир кылдырмаан чүдөлери кылган, 50 чад бажынардыкы туткан. Хоорай чагайжылдыгынын талазы-биле бүтү чонун шед ажылдарын организастап турар бис. Анза чурттаачылар идеясын киржиң турар. Эрткен чыдын чагайжылдыкка бердинген акшын бүрүн болгаш чөптүг ажылган бис.

Хоорай чагайжылдыгынын Шаан-Арыг МТС болгаш районунуң кижжи эмнегези үлгерип киришкенер. Ол коллективтер боттарынын деңсөөлөрүн улам-на чагайжылдык, чурттага бажынардыкы немей туткулаан.

Чурукта: областтык көдөр, хоорай, суур Советтериниң даргаларын семинарынын чамдык киржикчилери (солгай талазындан оң талазынче): В. А. Чулаков, И. А. Смирнов, В. И. Костенко, А. Д. Воронин, О. К. Байр-оол, Д. К. Огур-оол, Т. К. Тулкин, М. К. Даржай, В. С. Байлак, Г. Я. Костученко, С. Б. Чоксун, С. К. Арахча, Н. К. Ненашев, С. Н. Даважал, К. Ч. Арбан, М. И. Енак, В. Д. Дамырын, К. У. Чигир-оол, О. С. Норбу, К. Ч. Белчир, И. Ч. Хурагандай, К. М. Чамды.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Чоокта чаа Кызыл хоорайга областтык көдөр, суур, хоорай Советтериниң даргаларын 10 хонук семинары болуп эрткен. Семинарга айыттынган Советтериниң 69 даргалары киришкен.

Семинарга партия, совет тургузуунун, экономика, культура айтырыгларынын, делегейиниң амгы байдалын болгаш коммунист тургузушкунун салган сорулгаларын амдыралга боттандырарда Советтериниң сорулгаларын талазы-биле шүптү 25 ажыл илеткелдерин, акцияларын областтык партия, совет органнынын удуртп ажылдакчылары болгаш активтери номчаан.

Советтер даргаларын семинары көдөзге ажыл-агый болгаш культура тургузушкунун сорулгаларын удуртуп, оларны амдыралга боттандырарынче ажылчы чоннары мобилизастаар талазы-биле тодаргай арга-дуржулганы оларга берген.

Семинарын киржикчилери СЭКП обкомунуң чымылдырганы областтың агитаторларын чөвүлө хуралын ажылынга база киришкен. Олар областтың край шинчилер музейин, областтың санитар-чырыдышкын музейин, септелге заводунун тудуун, хлеб заводун экскурсиялап көргөн болгаш национал театрын шии, концерттерин база элден каш кино-чуруктарын көргүлөш.

Апрельдин 24-те Чөөн-Хемчик районунуң Чадаана көдөр Советиниң даргазы эш К. У. Чигир-оол, Таңды районунуң Балгазын көдөр Советиниң даргазы эш А. Д. Воронин, Эрзин районунуң Нарын көдөр Советиниң даргазы эш К. Ч. Белчир болгаш Шаган-Арыг хоорай Советиниң күүсөмүнүң даргазы эш Т. К. Тулкин олар Советтер ажылынын чамдык темаларына илеткелдер кылып, дуржулга солукшаннар. Оларнын допчу илеткелдерин киржикчилер улуг сонуургал-биле дынаан болгаш чамдык көдөр Советтер даргалары боттарынын ажылынын дугайын чугаалавышаан, область болгаш районнар Советтериниң күүсөмнарнын, база чамдык областтык организациаларын адрестеринге чамдык шүгүмчүлөдүг саналдарын бергилээнер.

Оон соонда көдөр, суур, хоорай Советтериниң мурунда амгы үдө туруп турар сорулгаларын дугайында облкүүсөмүнүң даргазы эш А. М. Чимба чүвө чугаалаан. Семинарын чамдык материалдарын солунун бо арнында парладывыс.

Семинарнын киржикчилериниң чугааларындан

— Соңгукчуларнын чагыгларын күүседиринче улуг киржигейни салып турар бис—деп, Эрзин районунуң Мерен көдөр Советиниң даргазы С. Б. Чоксун чугаалаан.—Чер-чер Советтериниң соңгукчуларын үзүндө соңгукчулар боттарынын депутаттарына дыка хай чагыгларын берген. Оларны күүседир дугайында айтырыгларын күүсөмүнүң хуралдарына, Советтин сессиясына чугаалажын, оон үндүргөн шинтирлериниң күүсөдизин соңгукчуларын ортузунга депутаттарын дамчытыр организастап тургаш, чагыгларын барык-ла күүсеткен бис. Илангыч «Коммунистче өркү» колхозда чаа школа тудар дөп, ол чагыг күүсеттинген, школа кылган туткан, чаа өрөөндөгү чымылган бетинде күрүе комиссиясына хууздун берген. Ол-ла колхозда электри станциясы тударын соңгукчулар негезен. Ол база-ла күүсеттинген болгаш ам электри станциясы ажалган турар. Соңгукчуларнын чагыгларын бугуар «Кызыл сымдык» колхозда болууга бажынын өрөөндө тургускан, эмнеге саабырын бажынын туткан болгаш ол колхозтун мрак мал фермазына үргүчү ажылдар кылды өткү 4000 ажыл рубль-биле кылган, дерип тургускан бис.

Улуг-Хем районунуң Шаган-Арыг көдөр Советиниң даргазы эш К. Ч. Стүрү болуп чугаалаан, көдөр Советтер көдөр ажыл-агый артынын Уставын колхозтарын шынтыгы сагымын үргүчү хайгаараар, оон үрөй бээр чоруктар-биле шынтын демисөөди чорудары өргөжөк чутула деп чугаалаан.—Бистин «Партиянын XIX съездин» колхозовуста чамдык колхозчуларын хууа малынын баш саны Уставта айыттынган хемчээлден артып турар чоруктарын фактылары бар. Ол база хууа малчыче сагып салган, колхоз бүдүрүлгезинге колхозчуларын киржилгезин суларын бээр чорукка чедирип турар. Мындг байдалды бөдүрбөс хемчеглерин көдөр Совет чорутуп турар. Мычарга бо талазы-биле район организациаларын, көдөр ажыл-агый органнынын үргүчү хайгаараалы, контроло болгаш оларнын биске дузаламчылы негетинип турар.

Өвүр районунуң Хандгайтын көдөр Советиниң даргазы эш С. Н. Таваалап өсө алган.—Бо семинарга болгулаан лекциялардан ап көргө, бистин көдөр Советтериниң организацик-массалык ажылында ам-даа чаартымаан болгаш чедир кылдымай турар чүдөлөр дыка хай-дүр деп чугаалаан.—Оң кол чылдаганын болза көдөр Советтериниң ажылдакчылары биле мынды өрөөндөгүлерини чаа чорудуп турарын, илангыч райкүүсөмнар бистин ажылымыкка хун бүрүчү дузаламчылы көргүсөй турарына болуп турар. Моон соңгаар көдөр Советтериниң даргаларын, секретарларын семинарларын, чөвүлө хуралдарын Кызылга, чер-черге-даа доктаамал чорудуп, бистин иштики ажылдарымыкка облкүүсөмүнүң болгаш райкүүсөмнарнын амжалдакчыларындан үргүчү дузалажын турар болза чогутур.

Ол саналды Барыш-Хемчик районунуң Хөдөөлө көдөр Советиниң даргазы эш К. Д. Чынан, Улуг-Хем районунуң Көк-Чыраа көдөр Советиниң даргазы эш М. С. Сыгыр-оол болгаш өскө-даа база деткөөнөр. Эш Сыгыр-оолдун оон мый чугаалааны болза, бистин районунуң көдөр Советтериниң хөйүндө-ле тыва кижилер ажалдап турар, мычанган чамдык чутула документтерини тыва дыга кылып турары чутула.

Самагалдай көдөр Советтин даргазы эш С. Ш. Шымыр, Улуг-Хем районунуң Бай-Кол көдөр Советиниң даргазы эш Ф. Н. Филимонов олар кижжи болган мал ичкелери чөк болуп турарын демделеш, Самагалдайга кижиниң дин, карак өмчөлери, Баян-Болга мал өмчөлийн чорудуп бөрүн дилөөнөр.

Стү-Хөл районунуң Алдан-Мадыр көдөр Советиниң даргазы эш М. Б. Даржай сэдиг организациаларында негезде ымын чүвө чугаалаан.—Районунуң сэдигларынга чөмөдөн, дааранылга болгаш сүт машиналары барбайт турар, ол машиналарын артык илектери чөк. Облптербесөө районнаже биче размериг хеп айлаан, илангыч интернатта чуртпал турар уругларга тааржыр илик-хеп айлаан чоруппай турар. Моон соңгаар ону таарыштыр өрөөнп бөрү чутула—деп, ол айтыган.

Бай-Тайга районунуң Шуй көдөр Советиниң даргазы эш К. М. Чамылын чугаалааны болза, Кызылдын төп автосептелге мастерскаяны колхозтарын машиналарын септээрин дедин садалып турар. Райларык саабыры Шуйга радио бедирин тургузуп бөрү-биле 14 муң рубльды алган. Оон бээр ийн чыа эртин тур, а радио бедирин ам-даа чөк. Бо дугайында областтың харыкыла өргөлөш дүргөн хемчег алаа чогутур.

Планның ажылдап чаңчыгар херек

(Таңды районунуң Балгазын көдөр Советиниң даргазы А. А. Ворониниң илеткелинден)

Көдөр Советтин, оң күүсөмүнүң ажылы план бугуар чорударына чаңчыгары черде дыка чутул болуп турар. Мычанган ажыл ала-чагаараашкыннык бол-базын дөп, депутаттар болгаш күүсөм кежигүннери боттарынын олашкан ажылына харысалгалык болуп дөп, бугу-вустун чорудар ажылымыкты квартал санында планнап ап турар бис. Ол планнары чогадып кылмынга коллективтин сүмөлөжүшкүнүн ажылдар чорук дыка ажытык болуп, сессияларга болгаш күүсөм хуралдарына эй-не чутула болгаш амдыралчы айтырыгларын чогутур үзүндө чугаалажын бөрү өшп эртинедей турар.

Ажылдың квартал планын баштай күүсөмга төлөвлөп берген, оон соонда депутаттарга, доктаамал комиссиялар кежигүннеринге таратып бээр бис. Ону сессияга немелделер болгаш өскө-даа биске күштүг бөдүрүп бажылар. Ол планнарга соңгукчуларнын чагыгларын күүседириниң айтырыглары, доктаамал комиссияларнын саналдары, колхоз бүдүрүлгезиниң, улус өрөөндөгүлерин, кадык камтааланын, сан-дөөнүң айтырыглары сессияларын, күүсөмүнүң болгаш хаматтыларын хуралдарын чымылдырарынын хууаалары, масса-политиктиг болгаш культура-массалык ажылдарын чорудары кирер. Эрткен кварталда ажыл планынын кадык шинтирлериниң күүсөдизин дугайын күүсөм даргазы депутаттарга информастап берип турар. Чамдык айларда шинтирлерин өргөжөк чутула болуп тургустунуп келген чаа айтырыгларын ажыл планынга немей кирип ап турар бис.

Культура-чырыдышкын албан черлериниң ажылын экижидеринче көдөр Совет кол киржигейни салып турар. Ам бисте 1 культура бажыны, 3 клуб, 5 библиоте-ка, 6 турму кино үндүрер черлер, 3 кызыл булуң бар. Ол черлериниң ажылынын дугайын сессияларга-даа, күүсөмнарга-даа чугаалажын турар. Культура-чырыдышкын албан черлерин боттарынын шүгүмү-биле база-ла планын ажылдап келгенер. Балгазын суурда культура бажы-

нын өкчү ажалдап, облакка социалисттик чырыштык берип черин өзгөрт болгаш 13 муң рубль түштүг саналды алган. Клубтар чөвүлөдөр болгаш уран-чүзү болгаш үнери ажалдап турар. Недельдык средя хүдүн спорт хүтү бөдүрүп бис. Лесторлар бөдү үргүчү ажалдап, фермаларга болгаш бригадаларга лекциялар номчулгаларын организастап турар.

Бистин көдөр Советиниң деңсөөлөрүндө 2 колхоз бар. Олар 10 муң ажыл гелтар тарылга шөлдүг. Болжолоткага ажылдап берип турган Балгазын МТС-ти септелге-техника станцияны кылдыр аде организастаан. Бо чылын чакы тарылганы 12—13 ажыл хүтүгө доозарын шинтирлөөн бис.

Көдөр Советтин масса-биле харылаанын улам бажылавышаан, колхозтарын экономика талазы-биле күчүзүн улам өстүрүнгө, 1958 чылда көдөр ажыл-агый продуктуларын улам алаа-биле бөдүрүнгө бистин көдөр Советин, оон актив улуг ролду ойноп шыдаар.

Сессияларын чогутур өйүндө бедик денелге эрттирер, көдөөнүң культуразын бедидер

(Чөөн-Хемчик районунуң Чадаана көдөр Советиниң даргазы эш К. У. Чигир-оолдун илеткелинден)

Ажылчы чоннар депутаттарынын чер-чер Советтериниң эрге-чагырганы боттарынын деңсөөлөрүн боттарынын болгаш күрүенге өргөлөп башкаларына ажылчы чоннары кириштирериниң кол хөдөөнү болза сессиялар болур.

Ол кол принципти удуртууга бөдүрүп, Чадаана көдөр Совет ботунун сессияларын конституция бугуар 2 айда-ла бар уда чымылдырар турар. Советтин сессияны 1957 чылда 8 катан, бо чылын 2 катан чымылдырар. Сессияны бедик денелге эрттирер, оон үндүргөн шинтирлер бугуар чугаалашкан айтырыгын бүтү талазын хараа туткан болгаш тодаргай болурда, сессиянын баштайгы белекени шинтирлерин ужу-дузалай. Мычанган, Чадаана көдөр Советиниң күүсөмү сессияны дугайын (болуп черин, хүдүн, шагы болгаш чугаалажыр айтырыгларын) Советтин депутаттарына бижимел дыкадымыкшынар-биле 4—5 хонук бугуар дымчандык турар.

Сессия чымылдырар дугайында күүсөмүнүң шинтири үнери билек-ле, оон белекениң организастык планын чогааткан, бадылап турар бис—деп, эш Чигир-оол чугаалаан.—Ол планга чугаалажыр, айтырыгларын, илеткелдерин, эдериче илеткелдерин, чугаалажыр айтырыглар талазы-биле калган, кава, кымнар, калдык-калдык хыналдаларын чорудары, оон өскө калдык-калдык материалдарын белекешөөнүн, ол дугайында харысалгалык кижилерин, илеткелдерин болгаш шинтирлер төлөвлөдөрүн бижип белекешөр кижилерин болгаш сессиянын белекешинге хамдарышкан өскө-даа айтырыгларын кирип турар. Ол планын күүсөдизин күүсөмүнүң даргазы биле секретары үргүчү контрололдоп, айткан хууааларын-

да күүсеттирер турар. Сессияны шагынды белекешөр оон бедик денелге эрттиреринге тодаргай болгаш шын шинтирлерин күлөөп азырыга биске дузалап турар.

Сессияга тургузар айтырыгларын планнаарда күүсөмүнүң доктаамал комиссияларын кежигүннери-биле, колхозтук болгаш өскө-даа албан черлериниң удурткучулары-биле сүмөлөшп, оларнын саналдарын ап турар. Мычанган сессияларга көдөр Советтин амдырыгын эң чутула айтырыгларын, партия биле чакыткун үндүрүп турар шинтирлерин амдыралга боттандырары-биле доктаамал айтырыгларын чугаалажын турар. Эш Чигир-оолдун чугаалааны болза күүсөмүнүң болгаш ажылчы чонун хуралдарын эй-шаанда чымылдырар, оларнын белекешөдөр база-ла багай өсөк чорудуп турар бис.

Сессияларга, күүсөмүнүң болгаш ажылчы чонун хуралдарына материалдык белекешөөнүң депутаттарын, доктаамал комиссияларын кежигүннерин, көдөр илеткелдериниң иштинде активтерин калбаа-биле кириштирер турар. Оон-биле кады депутаттар колхоз бүдүрүлгезинде яны-бүрү уюстоткучын харылап турар. Чижээлөөрге, эш Ламзын күүсөмүнүң кежигүн, хой фермазын өргөлөкчиз, эш Семилбаа тудуг бригадирин, анык депутат эш Кара-Күсө мурунда сааныч турган, эрткен чылын иштин-биле 1700 кг сүтү саган. Ол ам ферма үчөгүчтинде ажалдап турар. Депутат эш Кара-Күсөнүн инициативасы-биле ол фермазы аныктар фермазы кылдыр тургускан. Эрткен соңгукчаларда Чадаана көдөр Совете 15 депутаттар соңгуктурган. Олар соңгукчулары-биле доктаамал ужуражып турар болгаш соңгукчуларга өтөттөрүн шүптү берген.

Эш Чигир-оолдун демделгени болза, күүсөм Советтин доктаамал комиссиялары-биле ажылды үргүчү чорудуп турар. Оларнын ажылынын дугайында семинарларын эрткен чылын бир уда, бо чылын бир уда чоруткан. Ол семинарларга «Советтериниң ажыл-чорудулганын экижидер болгаш оларнын массалар-биле харылааларын күштедирер дугайында» СЭКП ТБ-нын доктаалын, көдөр Совет дугайында чаа дүрүмү, «Чер-чер Советтериниң доктаамал комиссиялары» деп номдан доктаамал комиссияларын эрге-хууааларын болгаш ажыл-чорудулганы өрөөнп өрткөлөөн.

Көдөр Советте ортумак школа, интернат бар. Школада колхозчуларын 5000 ажыл уруглары өрөөнп турар. Элар чылын интернатка немей бажын берген, шүптүзүн интернатка кирген. Школанын стеновазын алгыткан, күш-ажылдык мастерскаяны организастаан болгаш ону өргөжөк чутула херекселдер-биле хандыган. Соңгукчуларын чагыгларын бугуар библиотекелин чад бажынын туткан. Клубта уран чүдүлүг 4 болгучу бар. Олар шилерин, концерттерин көртүрүп турар.

Чурукта: областтык көдөр, хоорай, суур Советтериниң даргаларын семинарынын чамдык киржикчилери (солгай талазындан оң талазынче): В. А. Чулаков, И. А. Смирнов, В. И. Костенко, А. Д. Воронин, О. К. Байр-оол, Д. К. Огур-оол, Т. К. Тулкин, М. К. Даржай, В. С. Байлак, Г. Я. Костученко, С. Б. Чоксун, С. К. Арахча, Н. К. Ненашев, С. Н. Даважал, К. Ч. Арбан, М. И. Енак, В. Д. Дамырын, К. У. Чигир-оол, О. С. Норбу, К. Ч. Белчир, И. Ч. Хурагандай, К. М. Чамды.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Фото В. Луккэтуу.

Май бирни даштыкыга байырлааны

Бүгү делегейин ажилчы чоннарынын эл-сепкил каттыгырамында хүнү, бүгү чурттарын ажилчылардын айма-айлык чоруну хуну—Май бирни алдарлы байырлааны бүгү муракка кижилерден байырлааны-биле болгаш калба-биле демделгези.

Социалисттик тургузушкунуа дүрген көдүрүшкүнү дээш бүгү улустуа демиселини үезинде улут Кыдат улус Май бирни байырлаан. Икенде Тяньаньмынь шолге май бирде эртенгиин 10 шакта КЭР-нуу күрүнө гимини болгаш «Интернационал» байырлады дымналып үнген. Байырлыг чыскаал эгелээр мурунда улусту маадырларыга тураскаалды ажилчылыкты болган.

Шал-биле ажилчылар болгаш тараачынар, күш-ажалчы интеллигенция, студенттер эртин турган. Олар «Май бирде делегерини», «Бүгү делегейин ажилчы аймагынын улут каттыгышымын делегерин» деп лозунгуларын көдүртүп алган чорун турганар. Улустуа Кыдатты кайгамчык улут чедикшиинерин болгаш оодулаан ийайты хөгжүлдесини улут чагай планнарын көргүскен хэй-хэй макеттерин болгаш плакаттарын байырлааны кижилерини тууду алган чорун турганар.

Пекинни машина тудуугуларына колонназы эртен. Чыскаалганына туткан плакаттарына продукция бүдүрүп үндүрерин эртен чыдыныга удуз үш катан көздүлдүр деп хүдэлгени бижээп болган. Пекинни «Автоэкстер» заводуну ажилчыларын бүдүрүшкүнүа хемчээл эртен чыдыныга удуз 8 катан көздүлдүр деп хүдэлгени транспортчылар эртен. Хоорай тудууну ажилдакчыларына колонназы Пекинни Кыдатты күчүлүг үлетүр сууру болууларына он чыпланым дугайын чугаалап турар диаграммаларны беди көдүрүп алган эртен.

Кыдат Улус Республиканы найыскаалды байырлаа чыскаалы үш аяг шак үргүлүдү. Алаа 500 муу аяг кижилер киришкен.

Кыдаттың эл улут үлетүрү төү — Шанхайга болган чыскаалга 200 муу кижилер киришкен. Тяньаньмынь Май бирни чыскаалына 150 муу ажилчылар, албай-ажакчылар болгаш интеллигенцияны төлөөчкүлери киришкен. Чан-чунга байырлаа чыскаалын бүдүрүлгени 2 муу мураккачылар аяктыкан. Хоорайны бүдүрүлгенин бүдүрүп үндүрүп турар продукцияна чак хевирлерини макеттерин олар ап чораннар. Сонгу-Барын Кыдатты үлетүрүлүг чаа төптөргө — Сианга болгаш Ляньжоуга чүс-чүс муу чыскаалганыр продукция бүдүрерин көздүлдүр дээш, чаа машиналарын бүдүрерин шактаган алыр дээш демиселде чедикшиинерин дугайын рапорттаганар.

Кыдат Улус Республиканы бүгү булуңуна болган Май бирни минигилерине болгаш чыскаалдарына 600 миллион кыдат улус социализмин дүрген тургузар дээш, социалисттик нациаларына улут ер-буленин буулбас чалгыс эян дээш, бүгү делегейге тайыды дээш демиселге боттарыны тура-соруун илергейлээ.

Польша улус Май бирни байырлааны социализмге болгаш пролетария интернационализмге бердинишкенин демдээ-биле демделгези. Варшаваны болгаш улусчу Польшаны өске-даа хоорайларында кудумчулары болгаш шөлдери байырлаады кымыл өнү-биле шиметтинген. «Польшаны хамаарышпас чорунуа болгаш чедикшиини хөгжүлдесини магадылаа» — Польша болгаш совет улустарына эвилден болгаш найыралы чечектели тургуну.

«Социалисттик чурттарын чалгыс эян делегер, бижыксын» деп Польшаны Каттышкан ажилчы партиязыны ТК-зыны Май бирде лозунгуларын кыйгырып турар. ПКАП ТК-ны Бирги секретары В. Гомулка Варшавага Май бирни байырлаады кижилерине чүве чугаалаан. Бүгү социализм болза он үш чурттаа интеллид тургузуу болуп турар деп ол чугаалаан. Бүгү кижилер төрөлгөстөини үш тур биринден хейу болгаш миллион кижилер чаа социалисттик интеллид тургузуу турар. Социализмин идеялары бүгү делегейин ажилчы чоннарынын улам-на калбак массаларын хаара тууду, кижилер төрөлгөстөини төсүлүгү аякжүлдесини орукту айтыр улам-на күчүлүг күш болуп бар чыгар.

Варшавада культура болгаш эртем ордузуну Саарында шөлден польша ажилчы шимчешкенин коочун кижилери, заводтарын, фабрикаларын ажилчылары, аныктыктын социалисттик эвилденин кижилерини, спортчулар эртен.

Польшаның бүгү-ле воєвоєдстволар төптөргө болгаш өске-даа хей хей хоорайларына.

рынга Май бирни хей кижилд чыскаалдары болган. Дозиге байырлаа чыскаалына 150 муу аяг лозунгулар болгаш металлди киришкен. Краковга Май бирни чыскаалына 100 муу чыгам кижилер үнген. Хей-хэй польша бүдүрүлгелерин ажилчыларын байырлаады күш-ажалчы чаа-чаа чедикшиинери-биле уткаан.

Май бирни күнүнде Прагада Вацлав шөлүнге ажилчы чоннарына колонназы эртен эрте чыгып эгелгез. Чехословак Республиканы президентин А. Новотны чыгаланарга чүве чугаалаан. Чехословакияга Май бирни байырлаады бүгү чурттарын ажилчы чоннары-биле эл-сепкил каттыгырамында илерели, социализмин тургузарынын херезиде чедикшиинерин көрдүлдүрүп болуп турар деп ол демделгези.

Ажилчы чоннарынын байырлаа чыскаалы эгелгез. Ону пионерлерин 2 муу кижилд колонназы аяктыкан. Оларны соо-биле Ян Жижин аттыг шериг школанын дымкачылары болгаш спортчулар эртен. «Улустар аразында тайбыч болгаш найырал делегерини», «Совет Эвилели-биле—мөңгө шакта калды» деп кыйгылар дымкырап үнген. Чехословак найыскаалды бүгү он алды районнарынын ажилчы чоннарынын колонназы чак индириниң бээри-биле эртен. «ЧКД-Сталинград», «ЧКД-Дукла» заводтарын, «Татра» дээр вагон тудууну заводуну болгаш өске-даа хей-хэй бүдүрүлгелерин ажилчыларын эртен. Ол бүдүрүлгелерин бүдүрүлгечи чедикшиинерин көргүскен плакаттарын болгаш транспарантыларын олар ап чораннар.

Чехословакияны Коммунисттик партиясы догандыр сырый каттышкан бүгү ажилчы чоннарын, чалгыс элтин нациал фронтунуа бүгү организацияларынын, бүгү чехословак улустуа чалгыс эян чойындылар көргүскен 30 муу кижилд колонна чыскаалды хатган.

Май бирни байырлааныга тураскааткан чыскаалдар Братислава, Островага, Бриога, Пльзеге болгаш республиканы өске-даа хоорайларына база болган.

Румын Улус Республиканы найыскаалы — Бухарестиге Май бирни холбашты ажилчы чоннарынын минигизи болгаш чыскаалы болган. Чеселгелдинге ажилчыларын отрядтары индирини бээри-биле аяк чыскаалды эртен. Оларны экинчи аяк чыскаалчылар—пионерлер болгаш школаларын сооан. Фабрикаларын болгаш заводтарын, албан болгаш өөредилге черлерини коллективтери эртен. Май бирни социалисттик чарыкына чодип алдыган күш-ажалчы тилгелерини дугайын чугаалап турар плакаттарын олар ап чораннар. Делегейин ажилчы чоннарына эл-сепкил каттыгырамында алдары дээш, Румынанын болгаш Совет Эвилелинин аразында мөңгө найыралды алдыр дээш, чалгылыш чок социалисттик лагерини алдыр дээш йөрээлдер чалгылыш үнген. Бухарестини ажилчы чоннарынын байырлаа чыскаалы дөрт аяг шакта үргүлүдү. Кежээ шөлдерге болгаш парктарга байырлаады селгүтүтүшкенин эртен.

Герман Демократтыг Республиканы ажилчы чоннары Май бирни байырлаады өөрүшкүлүг болгаш байырлаады демдээ-

лээ, Берлинде Марко-Энгельстин шөлүнге Май бирге алдар болууран шериг парады болгаш чыскаал болган. Бүдүрүлгө активистерини, национал шаяналды лозунгуларын, күш-ажал маадырларына колонназы байырлаа чыскаалын аяктыкан. Германияны төсүлүгү баштайгы ажилчы-тараачын күрүнени камгалап турар ажилчыларын дайынчы дружиналарына кижилерини индирлерде чыгалан кижилер ишиг байыр чедирди, адмш чыскаал турганар. «Германияны социалисттик чалгыс зай партизаныны удуртууга-биле, социализмге бурунгаар», «Бүгү Германия атом чок зона болуп ужурулгү» деп лозунгуларлыг транспарантыларын чыскаалганар ап чораннар. Берлинни ажилчы чоннарыны Май бирде чыскаалы каш-даа шактар үргүлүдү.

Болгарияга, Венгрияга, Албанияга, Корея Улус-Демократтыг Республикага, Моол Арат Республикага, Вьетнамда Демократтыг Республикасына Май бирни холбаштыр база ажилчы чоннарына массады чыскаалды эртен.

Индонезияга, Индияга, Цейлонга, Лианга болгаш Азияны өске-даа чурттарына Май бирни чыскаалдары пролетария интернационализмин тугунуа адыла-биле, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорукту бижылаар дээш демиселин лозунгуларын биле эртен.

Тайбыч боттарыны тура-соруун көргүзүр дээш, Май бирни күнүнде Японияны беш миллион аяг ажилчы чоннары хоорайларын кудумчуларына үнген. Токиога Май бирни чыскаалына киржикчилери «Адролуг чепсекти саат чок хоругдаар!», «АКШ биле Англия Совет Эвилелини үлгелерин эдерер ужурулгү!», «Сырый каттыгышымын болгаш чалгыс эл-сепкил идегелдиг чепсезин» деп лозунгуларын тууду алган чораннар. Бо дээрге дайын союнуңдеги бүгү чылдарын дүргүзүлдү Японияны найыскаалы Май бирни эл улут чыскаалы болган.

Каттышкан Штаттарга Май бирни алдары дээш хей-хэй улут хоорайларга хей-интерни митингилери болган. Нью-Йоркка байырлаа митингинде чыгаланар ядролук шенделерин саат чок коодалар болгаш чакаттар баштыгынарыны чөвүлдү хуралын чымдарына моондактап турар бүгү-ле чүдүлгелерин чылдар дугайында итегелдиг кыйгырыгы президент Эйзенхауэрге чорудуп бээр дээш хүдээп алган.

Май бирни күнүн чүс-чүс муу парижчилер байырлаан. Май бирни чыскаалын эрге-чагыралда хоруугаан ужурунда профсоюздары массалыг митинг организастан. Парижти он-он муу ажилчыларын болгаш албай-ажакчылар, аныктыктын төлөөчкүлери «Алжирге тайбыч!», «Ошшам эртелес!», «Ракеталар установкалары чок болуң!» деп лозунгуларын салып чораннар.

Германияны Федеративтиг Республиканы ажилчы чоннары Май бирни байырлааны массалыг митингилер-биле болгаш чыскаалдар-биле демделгези. ГФР-ин атомуг чепсек-биле чепселгелерин моондактаар деп болуңуң бир эл-сепкилди тура-соруун ол хүн барын-герман ажилчы аягы илергейлээ.

(СЭТА).

Байырлалдың жүннеринде

Майның 1-2-нч байырлаа хүннеринде хоорайның күш-культура жулары боттарының эрес-капшагай чорун көргүтүп, күш-культура болгаш спорттун аны-бүрү хевирлеринге бирги черлер дээш маргылааларга киржи эртенер.

Май бирде хүнүсүктүң 3 шактан эгелеп культураның болгаш дымтаиланың Гастелло аттыг паркының стадионуна, 17—18 харлыг оолдарың хүрежи-биле спортчу маргылаалар эгелгез. Оолдарың хүрежинге 32 дээр мөгелер хүрешкенер. Олардан Кызылдың № 2 школазының өөрнөчкүлери В. Сымчаан шүткен, С. Хүлер-оол үжүрлөшкөн. Ол хүрешке дээр болган үш мөгелерин эртенге бараннар база күш-культура болгаш спорттун област комитетиниң хүндүлгө бижиктери-биле панатгылаан.

Майның 2-нч хүнүнде хүндүсүктүң 12 шактан эгелеп, дуржулагалы, хоочун мөгелерин хүрежинге 42 мөгелер кирешкенер.

Күштүгелерин хүрежиниң түң-нелинде национал хүреш талазы-биле алдаргаан, хоочун мөгелерден М. Дукар шүткен болган О. Сүр-оол үжүрлөшкөн. Национал хүреш талазы-биле дээр болган дөрт мөгелерин эртенге бараннар база күш-культура болгаш спорттун област комитетиниң хүндүлгө бижиктери-биле панатгылаан.

Колхозтун мал эмчизи

Эш Чамырай 15 чыл дүргүзүндө мал эмчизинге ажиллап келген. Өнүр районун «Торгалыг» колхозтун төвүндө удуз 60 километрге ырак Ирбитей, Хөлу, А-Чыраа, Сарыг-Хөл деп черлерде интинин 10 муу баш шээр болгаш боза малдары оон зайгарында турар.

Күслээр кыштан бээр чакса чедир январь-бүрү аарыгарга уруп баш бурунгаар 5000 баш малды ол тарып эмчезен, оон анында аарыгга таварышкан 400 аягы баш улуг, биче мадарын эмчеп экиркен. Кашааларын ишти, козан бүртүрүнү денвекселер арым-шевер тургузар, малды аарыгдан камгалаар хемчеглер дугайында малчыларга мал эмчизин сүргени үргүчү берип келген. Мал эмчизи эш Чамырай партия организациязынын идепкейлиг агитаторларынын база бирээзи.

Т. Д. МЭАЖЫН.

Автомашиналарны ажыглаарынын чурумун үрөп болбас

Бистин областың улус ажил-агымнын хөгжүлдесинге автотранспорт чугула ролду ойноп турар. Чүге дээрге, бистин областа кол транспорт болза, автомобиль транспорту болуп. Ону барымдалааш областын бүдүрүлгө, албан черлери болгаш колхозтарын, совхозтарын, машина-трактор станцияларын автомашиналарын чөп, беди бүдүрүчүлүг ажилдарына кичөө-тегил элден күштүлдүрүп турар апарган.

Мынды болза-даа, автомашиналарын ажыглаарынын чурумун чамдык бүдүрүлгө, албан черлеринде, колхозтарга каржы-биле үрөп турарынын фактылары бар. Автомашиналарын камналга чок эдилээр, оларын ажыглаарынын чурумун каржы-биле үрөз фактылар Тес-Хем болгаш Эрен районнарынын колхозтарына бар. Чикээ, Тес-Хем районуну Ленин аттыг Биче-оол ажил-агым артелине (Саргалы эш Биче-оол) 9 автомашиналарын иштинден чүлге 3-жү дөнгү-ле ажиллап турар.

Ол колхозтун «ЗПС-50» болгаш «ГАЗ-51» деп марканы автотранспорт бар турган, олардан ам колдуунда чүү-ваз артынаа, а оларнын чугула рескитери канчыл берганлы деп айткырымын районун прокуратура чери созуургал көрбөз. Оон ичкэй 4 машиналарын септелгезин чөгүрү үезинде кылбааны-биле ажиллаады үнген турар турарлар. Техниканын шак ынчар камналга чок эдилээр чорук колхозта-лаа, күргөнгө-лаа хоралы дээр-ини колхоз даргазы эш Биче-оол эки билди. Ичкээ, колхоз, оон бүдүрүп турары канчыл-лаа таварышкан.

Ленин аттыг колхозтун автомашиналарын шак ынчар кам чок эдилеп, оларын ажыглаарынын техниктиг чурумун каржы-биле үрөп турар чоруктуң кол чылдаганы чүдө дээр, колхоз баштаар чериниң даргазы эш Биче-оол болгаш чамдык чолалчылар эштер Тула-Маадыр,

Хөл бөмбүтүнү бирги чери дээш күш-культура болгаш спорттун активисттери интеллидлериниң барык шүтүзүлгөн оолдары болгаш тургаларың дээр командалары маргышканнар. Хөл бөмбүтүнү маргылаады белек эвес, чилиг демиселин байдалына эртен.

Оюнун түнелинде оолдар командаларын шүтүзүп уткаш, бирги чери «Буревестник» (педиституттун) командалы алган. Уругларын командалың талазы-биле «Трудуң» чыныгы командалы бирги чери алган, тилгезен.

Бат (городки) кагары спорттун база бир алдаргаан хевир болуп.

Бут-бөмбүтүнү маргылаадыңта Бат кагары бистин областа бир дээр командалар кирешкен. АТК болгаш «Динамо» командалары 6:1 саныг болуп, транспортчуларын командалы эки ойноп, тилгезгени чедип алган.

Типография биле педиституттун бут-бөмбүчүлүгү ойнаашканынын баштайгы чартымында-ла ойнарнын арга-техниказын эки билдири-биле саны 4:1 чедип, инцидентти полиграфистер ашканнар. Оюнун ийги чартымында полиграфистер боттарынын удура-ныкчыларынын халгазымче бөмбүктү база-ла ийи катан экир тепкен соонда инти саны 6:1 чедип, анык полиграфистерниң тилгелгези-биле төнгөн.

Бат кагарының талазы-биле бирги чери күш-культура болгаш спорттун «Тру» (Совпартикола) эки-тура интеллидлерин командалы өскө командалардан артык ойнар-ын көргүскенер.

С. ОЮН.

Чурукта: үстүндө бөлүк мөгелер, алаанда он талазыдан шүткөн мөгө Дукар биле үжүрлөшкөн мөгө Сүр-оол.

Фото С. Феоктистовтуу.

Германияны Федеративтиг Республиканы агтмнуг чепсек-биле чепселгелерини планына удуз Кассель хоорайга чыскаал болган. Чурукта: чыскаалга киришкен ажилчыларын митингини.

ХАРЫЛЗАА АЖЫЛЫНДА ЧЕТПЕСТЕРНИ ЧАЙЛАДЫР

(Редакцияга чагааларың допчулааы)

чоруур болгаш уругларын кандыг-кандыг номир херезиде турарын билди ап, оларын чагаан номнарын тып, апарып садып турар.

Областың харылзаа черлериниң эш Дударый шыкшан дуржулагалыг херезиде почтачылары хей.

Эрен районун «Марен» колхозунуң почтачы эш Танов ажилда турда фермаларга, бригадаларга колхозчулар чагылдарын, чагааларын ей-шаанда ап турганын эш Н. Очур-оол бижээп.

Эш Очур-оолду чагаазында чугаалап турары болза, колхоз баштаар чери эш Тановту мал ажилыма томулаан соонда почтачы дөрт кижилер болгаш, колхозчулар чагылдарын четче албас апарган. Сөөлгү үед эш Селитин почтачыга томулаан. Колхозчуларын харылзаазын ол хандырбай турар. Почтачыларын содучу турарында солуннарын чамдык номерлери эелеринге четпес чоруктар бар. Малчынар эштер Ичкымаз, Бадачч, Мокузлан, Комбу-Сүрөң оларын чагаан солуннары четпей турар.

Колхозта почта чедирилгезин экижер талазы-биле районун харылзаа контораны, колхоз даргазы эш Айлың-оол, колхозта партия организациязынын секретары эш Дамба хемчег албайн турар.

Кызыл хоорайнын Гаа-Хем кудумчу-лунда харылзаа салбыры ажилчы чонун чагылдарын үзүтөлешкенин чө-

дирип турарын эш С. Самдан редакцияга бижээп. Эш Самданын бижич турары болза, мээң чагыткан «Шың» солунунуң 3, 4, 41, 42, 43, 46 болгаш оон-даа өскө элден номерлери келбоз болгаш апрель эвендинде бээр шуут келбозтен.

Хоорайнын харылзаа контораны салбырынын ажилын экижер талазы-биле сагыш салыр ейу келген.

Чаа-Хөл районун эш М. Тановтун бижич турары болза, Ленин аттыг колхозта почтачы эш Хуваз-Сүрүң почта чедирлгезин эки организастап, колхозчуларын солуннарын, чагааларын саат чокка чедирип берип турар. Колхоз төвүндө марк фермаларда, кышталарда, бригадаларда колхозчулар анык почтачыны мактып турарлар.

Эш Хуваз-Сүрүң колхозчуларга чүлгө почта чедирип берип турар эвес, оларга содун почтулаанын кылып берип, иштиги, даштыгында болуп турар болушкуннарын тайылдырлап берип турар. Анык почтачынын күш-ажалын үнелеп көргөш, ВЛКСМ-нин Чаа-Хөл райкому ону мактал бижик-биле шаарыа.

Хирлешпенова Середда Улуг-Хем районун Ленин аттыг көдө ажил-агым артелиниң почтачымын ам 2 чыл ажилдап турар деп эш С. Мачылай бижээп. Почтаны районун харылзаа конторанын-дан экегеш, колхоз төвүндө чурттап ту-

рар чонун чагаа-бижиктерин, чагылдарын таратып берикеш, оларга малчынарже, фермаларга, бригадаларга чоруктар. Эш Середда кижилер бурундун чагаазын, солунун ылазыла ээинге тымысип турар. Ийи чылды дүргүзүндө оон адында чалгыс-лаа хоумулап туруп көрбөз.

Эш Середда ам чамдык ийги чартымын чагылдарын дугайында тайылдыр ажилын чорудуп, чагылдарын хуулаа-зын узатырып, чаа чагылдарын чорула берген.

Областың дыка хей колхозтарында радио бедирлериниң багай ажилдап турар дугайында номотчуларын чагаалары редакцияга үргүчү кээп, солууга парламентин, оларын ийи-биле районнарын партия, совет органыры хемчегелери ап турар.

Танды районун «Тилгелге» колхозунда радио бедирлериниң техникти эш Масып-оолдуң багай ажилдап, колхозчуларын кудурутуп негедезин хандырбайн турарын эш Х. Ондар бижээп.

Радио бедирин үргүчү ажилдап турар болза-даа дамчыдыга багай дыналар, кижилер алыр чүве чок болуп. Бир эвес дамчыдыганы билди алыр дээр болза репродукторга кулаан дээрли алгаш ам чамдыктырын билди ап болуп. Бажынарда радио точкалары бар болган ужурунда чурттакчылар ай санында-ла 5—7 рубльди радио дынаанына төлөп турар. Радио дамчыдыганын экижер дугайында колхоз баштаар черинде, колхозта партия организациязынын колхозчулар негедде кыла-даа, оларын негеддеи хандыртынымын келген.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кудумчуу, бажын № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторунуң 3—62, редакторунуң орадакчымын иштиги информация килдининиң 3—88, харысалгалыг секретарының, культура болгаш амыдырал килдининиң 4—98, партияж амыдырал, пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт, көдө ажил-агым килдистериниң 3—68, чагаа салдынын база бухгалтериянын 3—65.